

חקר פרקטיקות על פי המודל של הסבר מדעי

ד"ר מירי דרסלר, ד"ר נורית בר יוסף

מהן פרקטיקות הוראה?

- אלה הן **כישורי הוראה** בהם משתמשים המורים כדי לקדם את הלמידה ולהבנות ידע, כישורים, גישות ומאפיינים אישיותיים אצל לומדים.
- **כישורי ההוראה של מורים מקצועיים** צריכות לעבור מהידע של המקצוע ל**מומחיות בפדגוגיה** כדי לטפח בצורה אפקטיבית את הלמידה היצירתית ואת גישת החדשנות בלומדים.
- מלבד פדגוגיות הוראה חדשניות מורים צריכים גם ליישם אסטרטגיות ניהול כיתתיות יצירתיות.

חקר פרקטיקות בקהילה

- לפתח את פרקטיקות ההוראה של המורים ברוח הפדגוגיות החדשניות (מעבר מהוראה מסורתיות להוראה בגישות קונסטרוקטיביסטיות).
- לעגן את פרקטיקות ההוראה (מעשה ההוראה) בעוגנים תיאורטיים שתפקידם לתת רציונליזציה ליישומן (ההלכה).
- לפתח אצל המורים יכולת התבוננות רפלקטיבית ומטה-קוגניטיבית על העשייה החינוכית שתביא אותם לצורך לשמר / לקדם / לשנות פרקטיקות ההוראה.
- לקדם את הזהות המקצועית של המורים כבעלי מקצוע מומחים בתחומם.

ידע מטה-אסטרטגי בשירות חקר פרקטיקות

ידע מטה-אסטרטגי מוגדר כידע כללי ומפורש על אודות אסטרטגיות חשיבה (FLAVELL, MILLER, AND MILLER, 2002): למה? -מתי? -איך?

זהותם של המורים כמומחה תוכן וכמומחים פדגוגיים נבחנת גם ביחס לידע המטה-אסטרטגי שלהם אודות פרקטיקות ההוראה.

הבניית ידע מטה-אסטרטגי חשובה ביותר להבניית הידע האפיסטמי של המורים אודות פרקטיקות ההוראה, והוא חשוב לפיתוח זהותם כמומחה תוכן וכמומחים פדגוגיים.

ידע מטה-אסטרטגי בשירות הבניית ידע אפיסטמי

ברזילאי וזוהר (BARZILAI AND ZOHAR, 2014) טוענות שחשיבה אפיסטמית היא רבת פנים והיא נבנית באמצעות תהליכים קוגניטיביים ומטה-קוגניטיביים שמביאים להבניית **ידע אפיסטמי**.

- הידע האפיסטמי מתייחס לידע דקלרטיבי, לידע פרוצדורלי ולידע הקשרי.
- בהתייחס לפרקטיקות, הידע האפיסטמי מתייחס לידע הדקלרטיבי אודות הפרקטיקה, לידע הפרוצדורלי של הפרקטיקה ולידע ההקשרי של הפרקטיקה (תחום הדעת וסיטואציה שבה הפרקטיקה מיושמת).

ידע מטה-אסטרטגי בשירות הבניית ידע אפיסטמי – המשך.

ידע אפיסטמי הוא תוצר של תהליכים מטה-קוגניטיביים המתרכזים בפיקוח פעיל של האדם כלפי הידע שלו אודות תהליכי החשיבה והעשייה (בהקשר זה, לפרקטיקות הוראה) – **הצדקת הידע.**

- כיצד אני יודע/ת שאני יודע/ת?
- האם הידע שלי נתמך בראיות ונימוקים?
- איך הידע שלי נתמך בתיאוריות חינוכיות ובידע תוכן פדגוגי?
- האם בחנתי את אמינות מקורות המידע עליהם נבנה הידע שלי?
- ועוד

הסבר מדעי כאסטרטגיה להצדקת הידע

- הסבר מדעי היא סוגה שמטרתה לתת משמעות מובנת לתופעה / טענה / השערה / מסקנה
- ההסבר נבנה תוך התבססות על ראיות שתומכות בטענה מסוימת תוך עיגון בתיאוריות ובעקרונות מדעיים.
- ההסבר מאפשר חיזויים בעלי פוטנציאל להתבוננות מחודשת ולחקר נוסף.
- כתיבת ההסבר מצריכה תהליכים קוגניטיביים ומטה-קוגניטיביים להצדקת הידע ובכך הוא תורם להבניה של ידע מטה-אסטרטגי ובעקבותיו לידע אפיסטמי.

תיאור מבני להסבר מדעי MCNEIL, 2004

<p>ראיות עדויות שתומכות בטענה</p>	<p>טענה (השערה, מסקנה) אמירה שצריך להצדיק</p>
<p>הנמקה והצדקה הצדקה המקשרת בין הראיות לבין הטענה תוך עיגון בעקרונות ובתיאוריות הולמים סיכום</p>	

העברת המודל של הסבר מדעי לחקר הפרקטיקה

ממעשה להלכה

(מפרקטיקה לתיאוריה)

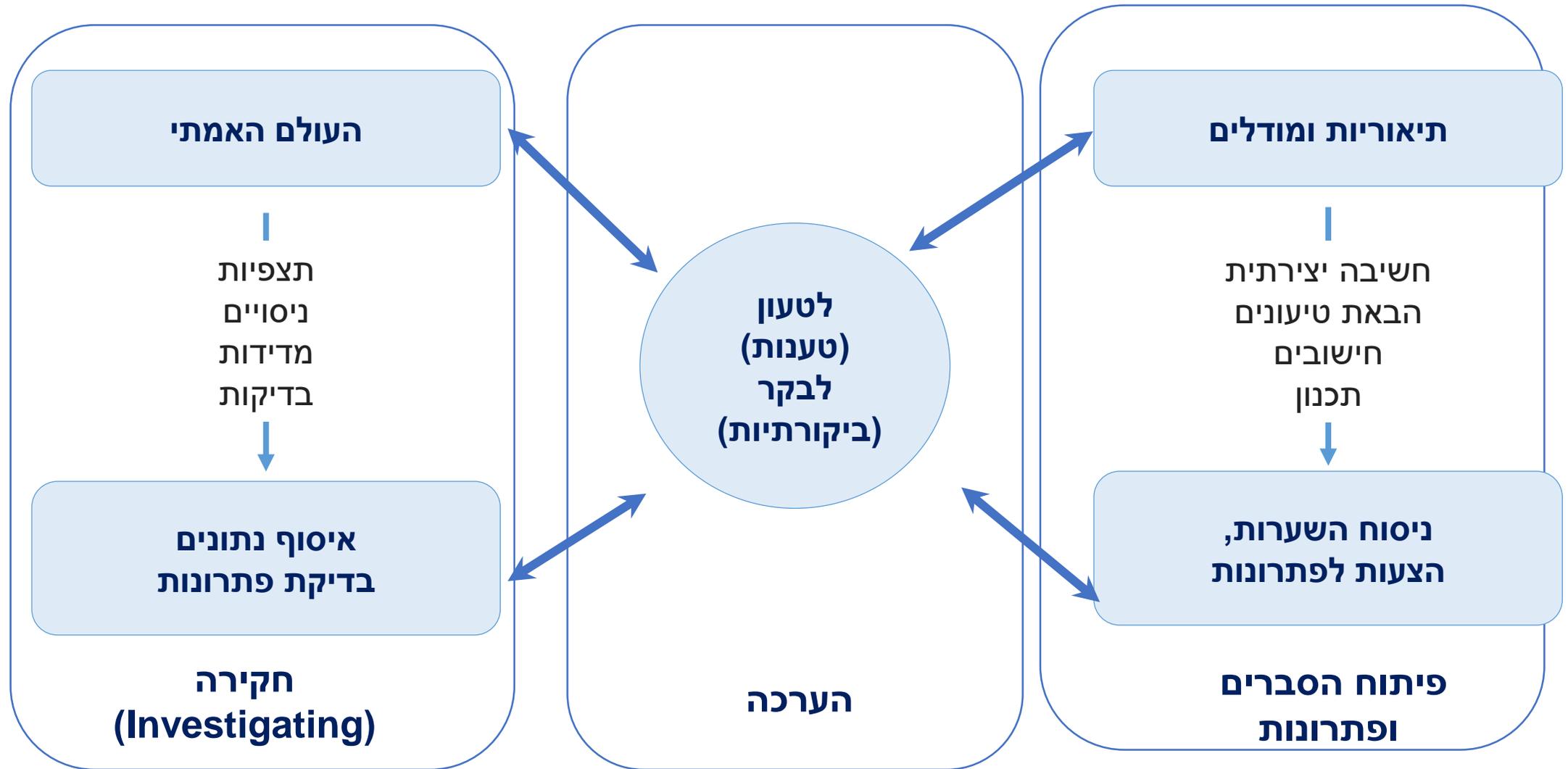

תבנית הסבר לחקר פרקטיקה

עדויות מהעשייה מהן העדויות התומכות בחוות הדעת? מדוע בחרתם בעדויות אלה? האם העדויות האלה רלוונטיות? האם ישנן עדויות נוספות?	חוות דעת מה דעתכם על יישום הפרקטיקה?
הנמקה והצדקה מהי ההצדקה להשתמש במתודה זו (או אחרת) ביישום הפרקטיקה? מהי ההצדקה התיאורטית? כיצד העדויות שציינתם מתיישבים עם העיגון התיאורטי? סיכום אילו תובנות נוצרו מההסבר? מהן ההמלצות לשימור או לשיפור ועל מה הן מתבססות?	

מודל לפעילות מדעית (אוסברון, 2014)

Klahr and Dunbar (1988) and Giere et al. (2006).

This diagram was first published in Osborne (2011) and subsequently in the Framework for K-12 Science Education (NRC, 2012)

מקורות

- צופיה, י'. (יו"ר) הועדה, 2009, אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה – מסמך מנחה למתכנני תכניות לימודים ארציות ומחוזיות ולמפתחי חומרי למידה, האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, משרד החינוך.
- וגנר, ת'. 2006. הסברים של תלמידים בכיתת המדע – כיצד לנתחם, להעריכם ולתת משוב עליהם, קריאת ביניים 9, מרכז המורים הארצי מו"ט חט"ב, מכון ויצמן למדע.
- BARZILAI, S, AND ZOHAR, A. (2014). *RECONSIDERING PERSONAL EPISTEMOLOGY AS METACOGNITION: A MULTIFACETED APPROACH TO THE ANALYSIS OF EPISTEMIC THINKING*, EDUCATIONAL PSYCHOLOGIST, VOL 49 (1), 13-35.
- FLAVELL, J.H, MILLER, P.H, & MILLER, S.A. (2002). **COGNITIVE DEVELOPMENT** (4TH EDS), UPPER SADDLE RIVER, NJ: PRENTICE HALL.
- MCNEILL, K.L., LIZOTTE, D.J. & KRAJCIK, J. (2004). *SUPPORTING STUDENTS CONSTRUCTION OF SCIENTIFIC EXPLANATIONS BY FADING SCAFFOLDS IN INSTRUCTIONAL MATERIALS*. PAPER PRESENTED AT THE ANNUAL MEETING OF THE AMERICAN EDUCATIONAL RESEARCH ASSOCIATION, SAN DIEGO, CA.

תם ולא נשלם

זוהי רק ההתחלה